

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MHI-P1A1P-062

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

Arkusz I

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 29 stron (zadania 1 – 34). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

ARKUSZ I

**MAJ
ROK 2006**

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

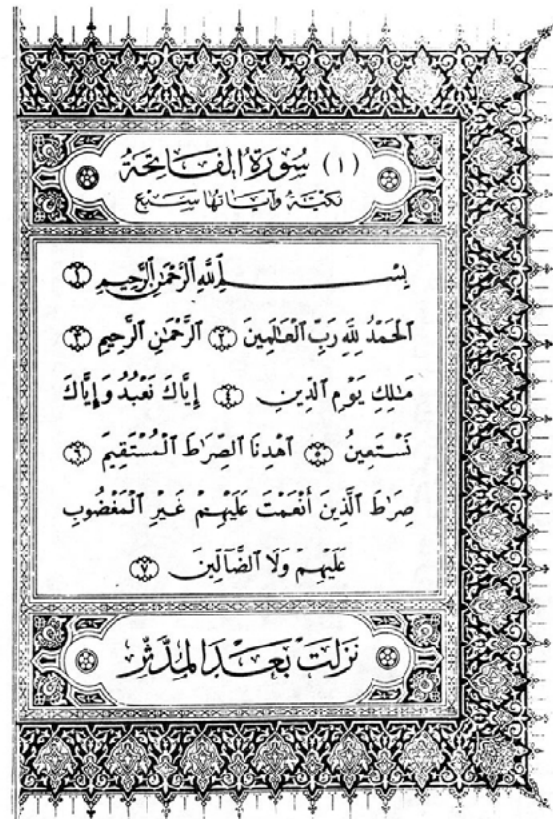
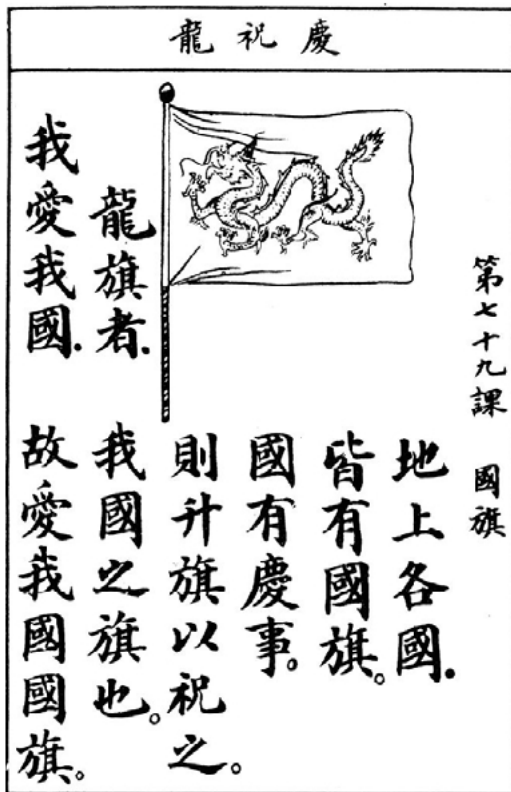
PESEL ZDAJĄCEGO

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Zadanie 1. (4 pkt)

Podanym poniżej tekstom (pismom) przyporządkuj właściwe podpisy, wstawiając w miejsca wykropkowane odpowiedzi im liczby 1 – 5.

A.

B.

C.

D.

Źródło: A. F. Majewicz, *Języki świata i ich klasyfikacja*, Warszawa 1989, s. 47, 67, 111, 227

1. Pismo hieroglificzne
2. Pismo klinowe
3. Pismo greckie
4. Pismo arabskie
5. Pismo chińskie

Zadanie 2. (2 pkt)

Wśród wymienionych postaci Starego i Nowego Testamentu wskaż tę, która jest chronologicznie pierwsza i oznacz ją literą A (w rubryce „odpowiedzi”), a tę postać, która jest chronologicznie ostatnia, oznacz literą B.

Postacie Starego i Nowego Testamentu	Odpowiedzi
1. Mojżesz – prorok i prawodawca	
2. Dawid – król Izraela	
3. Paweł z Tarsu – apostoł i misjonarz	
4. Abraham – patriarcha narodu Izraela	
5. Herod Wielki – król Judei	
6. Salomon – król Izraela	

Zadanie 3. (4 pkt)

W tabeli podano znaczenie czterech pojęć (terminów) dotyczących życia politycznego starożytnej Grecji. Uzupełnij tabelę, wpisując odpowiednie pojęcia (terminy) w rubryki oznaczone A, B, C, D.

Znaczenie przyjęte przez historiografię	Pojęcie (termin)
W starożytnej Grecji forma rządów powstałych w wyniku obalenia istniejącego porządku politycznego i przejęcia władzy przez jednostkę	A.
Procedura polityczna skazywania na wygnanie obywatela Aten wprowadzona na początku V w. p. n. e.	B.
W starożytnej Grecji przywódca ludu, mówca, zawodowy polityk, zawdzięczający swoje wpływy umiejętności przemawiania na zgromadzeniu	C.
W starożytnej Grecji rządy polegające na sprawowaniu władzy przez niewielką grupę, wywodzącą się najczęściej spośród arystokracji lub ludzi bogatych	D.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.	2.	3.
	Maks. liczba pkt	4	2	4
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 4. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe.

W tabeli w odpowiednich rubrykach dopisz obok podanej informacji **prawda** lub **fałsz**.

A. Proskrypcje – to w starożytnym Rzymie listy osób wyjętych spod prawa z powodów politycznych.	
B. Epoka hellenistyczna – to okres w dziejach starożytnej Grecji, po wojnach Greków z Persją, kiedy hegemonię nad państwami greckimi przejęły Ateny.	
C. Limes – to w cesarstwie rzymskim obronny system graniczny.	

Zadanie 5. (3 pkt)

Poniżej zamieszczono fragmenty biografii wielkich postaci starożytności. Przyporządkuj tym fragmentom odpowiednie osoby z podanej listy, wpisując imię pod cytowanym fragmentem.

Aleksander Wielki, Hannibal, Marek Antoniusz,
Justynian Wielki, Konstantyn Wielki, Juliusz Cezar

Tekst 1.

(...) postanowił kontynuować pochód i iść do Italii; zwołał więc wojsko (...) i starał się na rozmaity sposób oddziaływać na nie, wyrażając słowa nagany i zachęty: „(...) opuściliście Hiszpanię (...), przeprawiliście się przez rzekę Ebro, by wymazać z pamięci ludzkiej nazwę Rzymian i by dać wolność całemu światu (...); macie przed oczyma Alpy, których drugie zbocza należą już do Italii, i teraz u samych bram nieprzyjacielskich stajecie znużeni? (...)

Źródło: Tytus Liwiusz, *Dzieje od założenia miasta Rzymu*, Wrocław 1955, s. 290-291

A.

Tekst 2.

(...) dla uświetnienia swego zwycięstwa nad Licyniuszem nazwał dawne Bizancjum Konstantynopolem i jakby swoje miasto ojczyste z wielką wspaniałością przyozdobił, starając się, aby Rzymowi dorównywało. Ze wszystkich stron ściągął do niego mieszkańców i ogromne sumy na nich wydawał tak, że wyczerpał na to niemal wszystkie swoje skarby i dochody cesarskie (...)

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, z. 12, Kraków 1923, s. 7

B.

Tekst 3.

Panowanie jego rozciągało się od Eufratu i Armenii do Morza Jońskiego i Ilirii. Oktawian zaś od Ilirii do Oceanu Zachodniego, i na odwrót, od tego oceanu do Morza Tyrreńskiego i Sycylijskiego. Z Afryki zaś część naprzeciw Italii, Galii i Hiszpanii aż po słupy Herkulesa miał Oktawian, a on miał część po Etiopię. (...) Do tego jednak stopnia był tylko dodatkiem do Kleopatry, że choć silniejszy był w wojsku lądowym, zgodził się na bitwę morską – dla Kleopatry (...)

Źródło: Plutarch z Cheronei, *Żywoty sławnych mężów*, Wrocław 1997, s.314

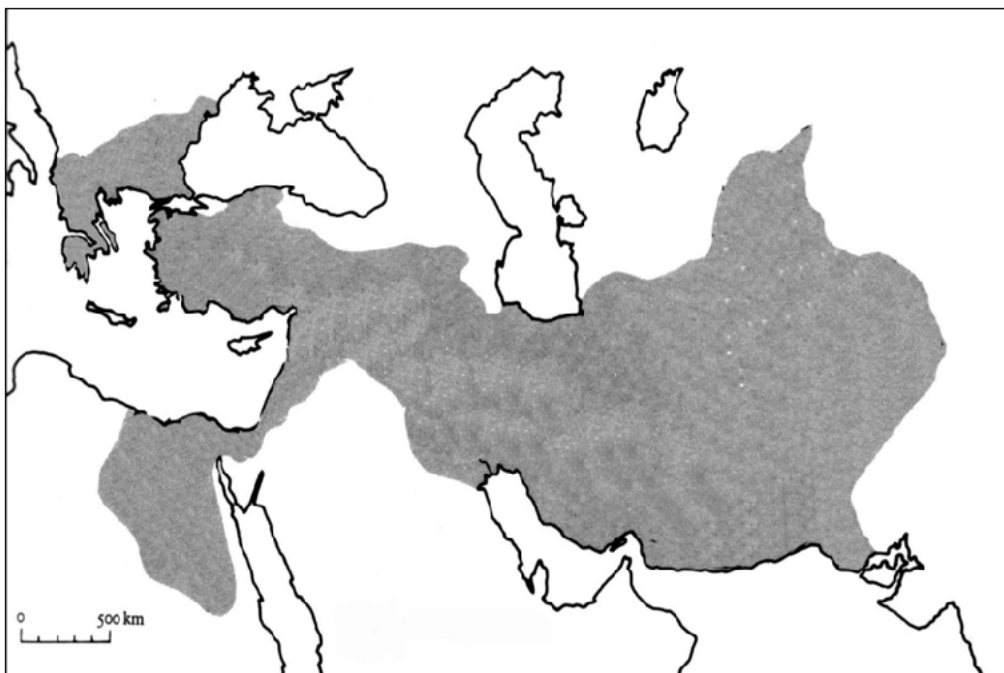
C.

Zadanie 6. (4 pkt)

Poniżej zamieszczono cztery mapy, przedstawiające państwa (imperia) starożytne i wczesnośredniowieczne. Przyporządkuj tym mapom odpowiednie tytuły, wstawiając w miejsca wykropkowane odpowiadające im liczby 1 – 5.

A.

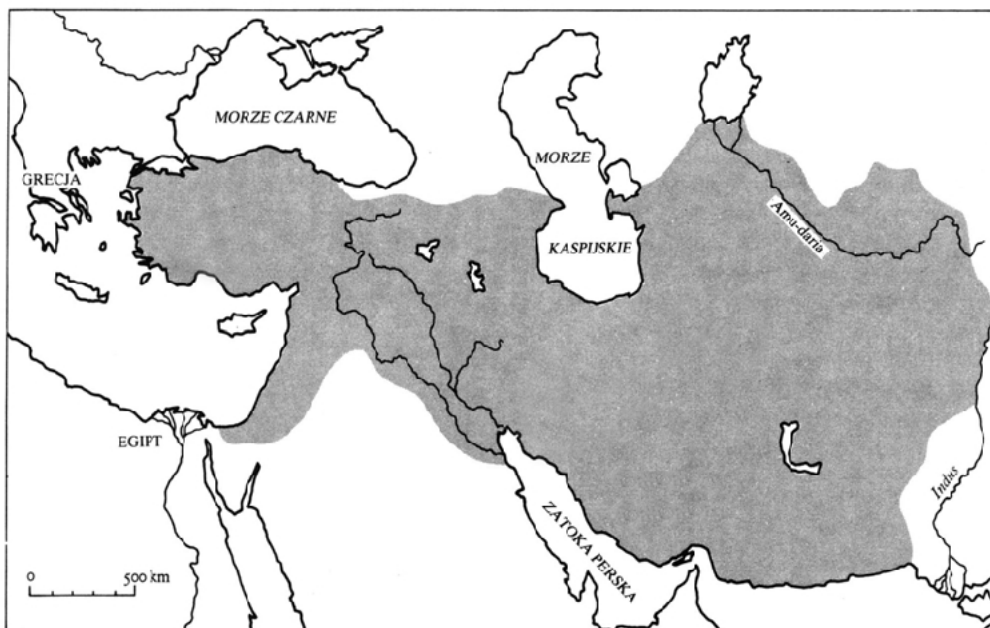

B.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	4.	5.
	Maks. liczba pkt	3	3
	Uzyskana liczba pkt		

C.

D.

1. Imperium Aleksandra Wielkiego w roku jego śmierci
2. Państwo rzymskie w roku śmierci Juliusza Cezara
3. Państwo Justyniana Wielkiego w roku jego śmierci
4. Imperium perskie w połowie VI w. p. n. e.
5. Państwo Karola Wielkiego w roku jego śmierci

Źródła: J. M. Roberts, *Ilustrowana historia świata*, t. I, Łódź 1986, s. 258, s.291, s. 310
N. Davies, *Europa – rozprawa historyka z historią*, Kraków 1998, s. 1245

Zadanie 7. (1 pkt)

Przeanalizuj treść zamieszczonej poniżej mapy (łącznie z legendą - objaśnieniami) i zaproponuj dla niej tytuł.

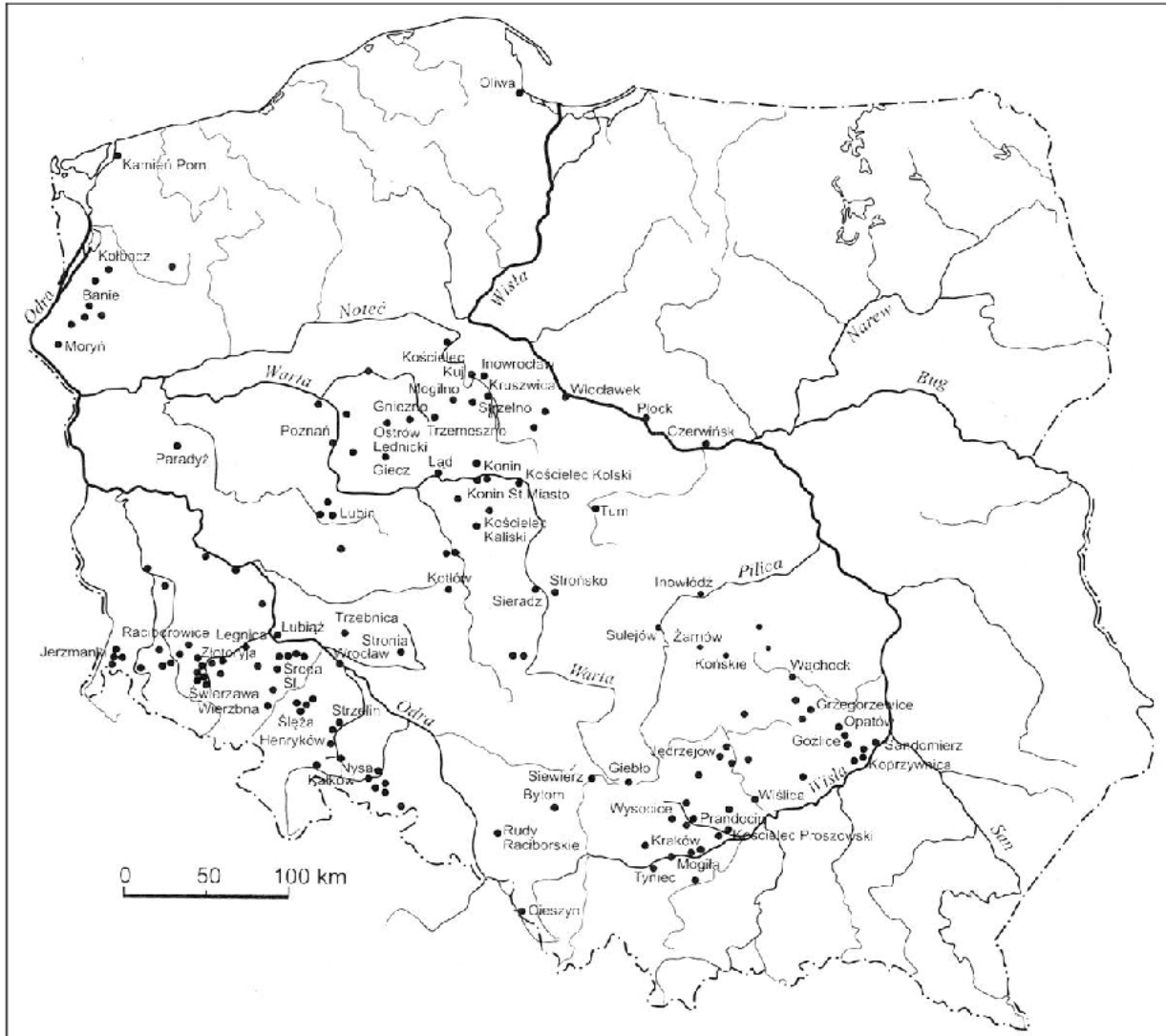
Uwaga: tytuł powinien zawierać określenie tematu i czasu.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	6.	7.
	Maks. liczba pkt	4	1

Zadanie 8. (1 pkt)

Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie budowli romańskich na ziemiach polskich. Przeanalizuj jej treść i spośród zdań komentujących tę mapę (zdania oznaczone A, B, C, D) wybierz falszywe i zdanie to podkreśl.

Źródło: Z. Świechowski, *Sztuka romańska w Polsce*, Warszawa, 1982, s. 273

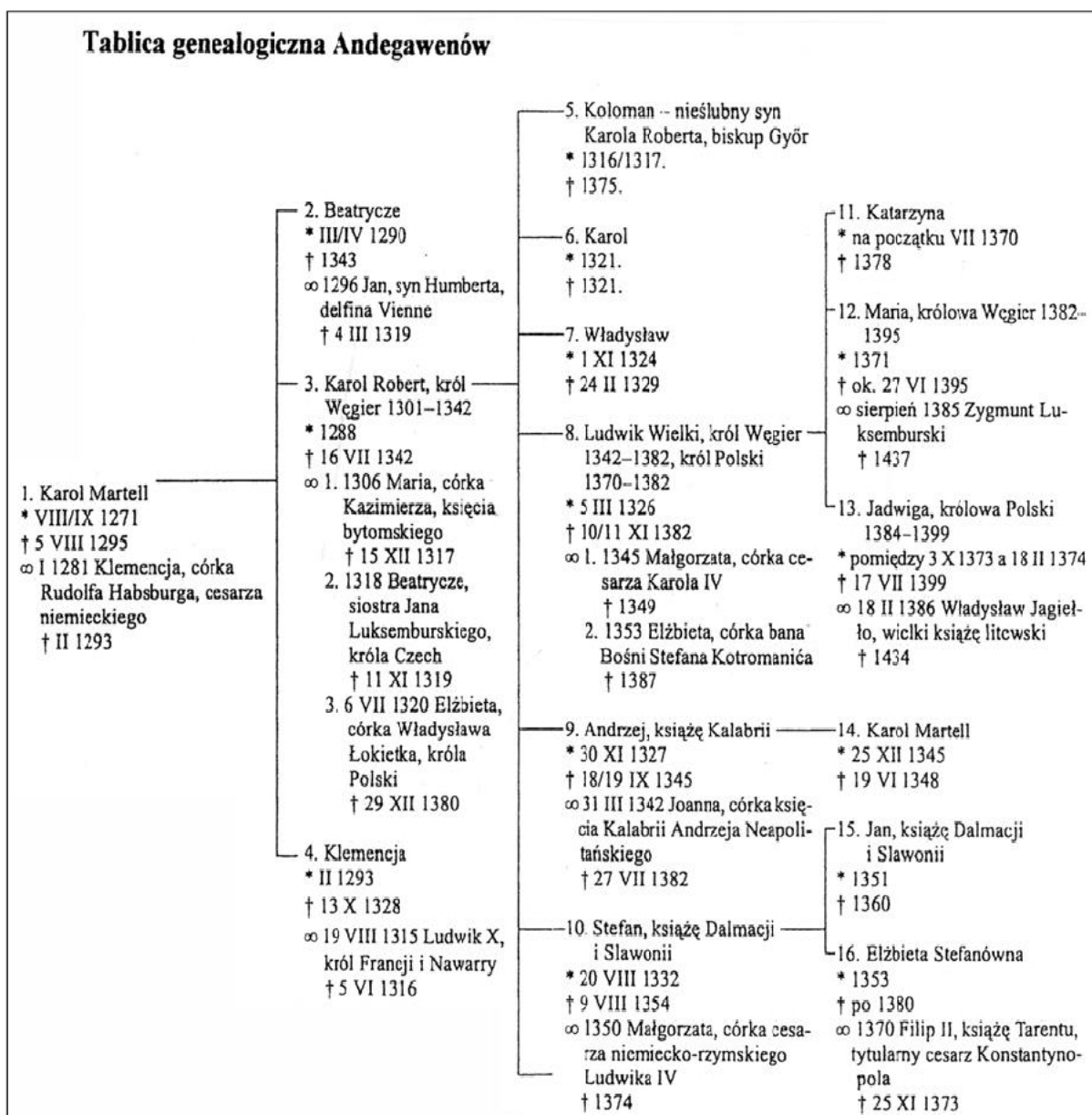
- A. Linia Wisły stanowi wschodnią granicę zasięgu romańszczyzny na ziemiach polskich.
- B. Największe skupiska obiektów romańskich na ziemiach polskich znajdują się w Małopolsce, na Śląsku i w Wielkopolsce.
- C. Na mapie nie zaznaczono Warszawy, ponieważ órodek ten jeszcze nie istniał w okresie rozwoju romańszczyzny.
- D. Na obszarze północno-wschodniej Polski nie występują obiekty romańskie, gdyż od X do XIII wieku były to ziemie zajęte przez Zakon Krzyżacki.

Zadanie 9. (6 pkt)

Przeczytaj zamieszczony fragment *Kroniki Jana z Czarnkowa* i zapoznaj się z tablicą genealogiczną Andegawenów, a następnie odpowiedz na pytania A, B, C.

Za czasów Karola, ojca wspomnianego króla Ludwika, najjaśniejszy król polski Kazimierz [...] zamyślił prosić o pomoc wspomnianego Karola, który siostrę jego miał za żonę. Gdy to uczynił [...] rzechny król z pochodzenia Francuz, człowiek bardzo mądry, [...] pierwaj nim obiecał dać mu pomoc orężną, rozważył, jakich by się mógł spodziewać zysków lub korzyści. Król Kazimierz, zwiedziony radą swoich, jak mniemał, wiernych doradców, oświadczył Karolowi, królowi węgierskiemu, że w razie gdyby nie miał syna - a miał już dwie córki z małżonki swej Litwinki - chciałby przeznaczyć swoje Królestwo Polskie jego pierworodnemu synowi Ludwikowi, jako swemu [...] siostrzeńcowi. Miał bowiem wtedy wspomniany król Karol trzech synów: Ludwika, Andrzeja i Stefana i postanowił sobie w duchu, że Ludwika w Polsce, Andrzeja na Sycylii, a Stefana na Węgrzech uczyni królami.

Źródło: *Kronika Jana z Czarnkowa*, Kraków 1996, s. 27-28

Źródło: *Genealogia Andegawenów węgierskich*, Kraków 1999

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	8
	Maks. liczba pkt	1
	Uzyskana liczba pkt	

A. Odpowiedz, kim był dla Ludwika Węgierskiego Władysław Łokietek, a kim Kazimierz Wielki (określ pokrewieństwo).

Władysław Łokietek

Kazimierz Wielki

B. Czy losy synów króla Karola Roberta Andegaweńskiego (Ludwika i Stefana) przebiegły zgodnie z przedstawionymi w *Kronice* planami ich ojca? Odpowiedź poprzyj informacjami uzyskanymi z tablicy genealogicznej.

Ludwik Andegaweński

Stefan Andegaweński

C. Określ, jaki był stosunek kronikarza do zawartej umowy między królem Polski a królem Węgier. Odpowiedź poprzyj odpowiednim cytatem (wpisz go poniżej).

.....

.....

Zadanie 10. (2 pkt)

Zapoznaj się z danymi zawartymi w poniższej tabeli, a następnie wykonaj polecenia A i B.

Tabela. Liczba studentów pochodzenia mieszczańskiego na uniwersytecie krakowskim w XV w. (według dzielnic)

Lata	Małopolska	Śląsk	Wielkopolska	Pozostałe dzielnice (Mazowsze, Prusy, Ruś)
1400-1424	345	224	314	108
1425-1449	415	178	308	185
1450-1474	519	491	291	288
1475-1499	682	647	370	504
Razem	1961	1540	1283	1085

Na podstawie: J. Kłoczowski, *Europa słowiańska w XIV-XV wieku*, Warszawa 1984, s. 218

A. Spośród podanych zdań, odnoszących się do tabeli, wskaż informację nieprawdziwą i zdanie to podkreśl.

- Przez cały XV wiek na uniwersytecie krakowskim najliczniejszą grupę stanowili studenci pochodzący z miast małopolskich.
- Miasta wielkopolskie, jeszcze w pierwszej połowie XV w. – stanowiące obok małopolskich, główną bazę rekrutacyjną – tracą wyraźnie swą pozycję w drugiej połowie stulecia na rzecz przede wszystkim Ślązaków, ale częściowo także i studentów pochodzących z pozostałych dzielnic (Mazowsza, Prus, Rusi).
- W ostatnich dziesięcioleciach XV w. nastąpił wzrost liczby studentów z miast pozostałych dzielnic: Mazowsza, Prus, Rusi.
- W stosunku do okresu wyjściowego – rekrutacji w początkach XV w. (1400-1424) – największe tempo wzrostu nastąpiło w grupie studentów pochodzących z miast wielkopolskich.

B. U schyłku XIV w. i w początkach XV Ślązacy byli licznie reprezentowani na uniwersytecie praskim – to oni stanowili tam trzon nacji polskiej. W XV w. liczba studentów uniwersytetu praskiego pochodzących z miast śląskich znacząco zmalała, młodzież ze Śląska wybierała studia w Krakowie.

Wskaż przyczynę tego zjawiska. Wybraną przyczynę podkreśl.

1. husytyzm w Czechach
2. unia personalna polsko-czeska
3. schizma wschodnia
4. zagrożenie tureckie

Zadanie 11. (5 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując obok nazwy dynastii władcę, który z niej pochodził.

Uwaga: każdą z wymienionych dynastii reprezentuje tylko jeden władca, którego należy wybrać z listy podanej pod tabelą.

	Dynastia	Władca
A.	Rurykowicze	
B.	Przemysłidzi	
C.	Merowingowie	
D.	Plantageneci	
E.	Hohenstaufowie	

Wilhelm Zdobywca, Jarosław Mądry, Wacław II Czeski, Fryderyk I Barbarossa, Hugo Kapet, Władysław Herman, Jan Luksemburczyk, Chlodwig (Klodwig), Jan bez Ziemi, Karol Wielki

Zadanie 12. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując brakujące informacje w miejsca oznaczone literami A, B, C, D.

Lp.	Rok wydania	Miejsce	Wystawca	Treść przywileju/konstytucji sejmowej
1.	1430	Jedlnia	A.	„...przypiekamy też [...], że żadnego ziemianina osiadłego za żaden występki czy winę nie uwięzimy [...], o ile nie zostanie przez sąd słusznie skazany...”
2.	1454	B.	Kazimierz Jagiellończyk	„...przypiekamy również, że ani żadnych nowych ustaw nie wydamy, nie polecimy wzywać ziemian na wojnę bez zgody sejmiku ziemskiego...”
3.	1501	C.	Aleksander Jagiellończyk	„...całą władzę wykonawczą w Polsce oddano w ręce senatu [...] król, zwany princepsem sprowadzony został do roli bezsilnego przewodniczącego w radzie koronnej (senacie)....”
4.	D.	Radom	Aleksander Jagiellończyk	„...by nic nowego przez nas i następców naszych nie mogło być ustanowione bez wspólnego przyzwolenia panów rady i posłów ziemskich...”

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	9A	9B	9C	10A	10B	11	12
	Maks. liczba pkt	2	2	2	1	1	5	4
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 13. (1 pkt)

Przeczytaj fragment pracy niemieckiego socjologa Maxa Webera i odpowiedz, na jaką zależność wskazuje autor.

[...] asceza protestancka przeciwstawiała się z całą mocą dowolnemu korzystaniu z posiadania, kępując konsumpcję, szczególnie przedmiotów zbytku. [...] Uważano dążenie do bogactwa jako celu za coś godnego w największym stopniu nagany, natomiast zdobycie bogactwa będącego owocem pracy zawodowej – za błogosławieństwo boże. Natomiast, co najważniejsze, religijna ocena nieustannej, ciągłej i systematycznej doczesnej pracy zawodowej jako najlepszego środka ascezy, a zarazem najpewniejszego i najbardziej oczywistego dowodu ponownych narodzin człowieka i szczerości jego wiary, musiała być najpotężniejszą [...] dźwignią ekspansji takiego pojmowania życia, które nazywaliśmy „duchem” kapitalizmu. [...] Gdziekolwiek sięgała władza purytańskiego pojmowania życia, sprzyjała ona w każdym wypadku [...] tendencji do mieszczańskiego, ekonomicznego racjonalnego sposobu życia. [...] Stała u kolebki nowoczesnego „człowieka ekonomicznego”.

Źródło: M. Weber, Szkice z socjologii religii, Warszawa 1984, s.101-103

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (4 pkt)

Poniższa mapa przedstawia podział jednego z państw europejskich. Uzupełnij cztery zdania (A, B, C, D) odnoszące się do treści tej mapy.

Źródło: K. Baczkowski, Projekty rozbiorów państw suwerennych..., Kraków 2001, s. 39

- A. Na mapie przedstawiono podział (podaj nazwę państwa)
- B. Podziału tego państwa dokonano w stuleciu.
- C. Część tego państwa pozostała królestwem i znalazła się pod panowaniem dynastii
- D. Inna część tego państwa, nosząca nazwę Siedmiogród, stała się w tym stuleciu lennem (podaj nazwę państwa)

Zadanie 15. (2 pkt)

W tabeli zestawiono informacje o polskich władcach w latach 1587-1673 oraz ich żonach. Wykonaj polecenia A i B.

Lp.	Władca	Lata panowania	Żona	Dynastia/rodzina kraj pochodzenia żony
1.	Zygmunt III Waza	1587-1632	Anna Austriaczka	Habsburg c. arcyksięcia Karola
			Konstancja Austriaczka	Habsburg c. arcyksięcia Karola
2.	Władysław IV Waza	1632-1648	Cecylia Renata	Habsburg c. cesarza Ferdynanda II
			Ludwika Maria	Gonzaga (Francja) c. księcia Nevers
3.	Jan II Kazimierz Waza	1648-1668	Ludwika Maria	Gonzaga (Francja) c. księcia Nevers
4.	Michał Korybut Wiśniowiecki	1669-1673	Maria Eleonora	Habsburg c. cesarza Ferdynanda III

- A. Sformułuj wniosek dotyczący kierunków polskiej polityki zagranicznej we wskazanym okresie.
-
-

- B. Tabela zawiera informacje o decyzjach matrymonialnych polskich władców w latach 1587-1673. Określ, co ze względu na polską politykę europejską tego okresu było najważniejszym uwarunkowaniem tych decyzji matrymonialnych.
-
-

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	13	14	15A	15B
	Maks. liczba pkt	1	4	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 16. (3 pkt)

Przeczytaj napisy (teksty) umieszczone na obrazach namalowanych w XVII stuleciu dla rodziny Mniszchów. Wykonaj polecenia A i B.

Napis 1.

Zaślubiny Marianny Mniszchówny, córki Jerzego z Wielkich Kończyc Mniszcha, wojewody sandomierskiego, z Dymitrem Iwanowiczem, cesarzem Moskwy, w którego imieniu zaślubiny te przyjął wielki poseł moskiewski, znakomity mąż Ofanadiusz Ułasiewicz, w Krakowie za zgodą króla i Rzeczypospolitej, pobłogosławił i aktu ślubu dokonał prymas Królestwa kardynał Maciejowski.

Napis 2.

Koronacja Marianny Mniszchówny, Jerzego wojewody sandomierskiego z Tartłówną spłodzonej córki, zaś żony Dymitra Iwanowicza cesarza Moskwy, na cesarzową cesarstwa moskiewskiego przez arcybiskupa obrządku greckiego w mieście stołecznym nazywającym się Moskwa, w obecności posła króla Polski Mikołaja Oleśnickiego i w asystencji rodziny samej cesarzowej [...] i pysznie dokonana w roku pańskim [...].

Źródło: M. Gębarowicz, *Początki malarstwa historycznego w Polsce*, Wrocław 1981, s. 48, 56

A. Napisz, jaką nazwę przyjęto w historiografii polskiej dla określenia wydarzeń w stosunkach polsko-moskiewskich, do których odnoszą się przytoczone teksty.

.....

B. Wskaż dwa elementy typowe dla kultury szlacheckiej, które eksponują oba teksty.

.....

.....

Zadanie 17. (4 pkt)

Napisz krótkie wyjaśnienie pojęcia „unia brzeska”.

Uwzględnij:

- datację tego wydarzenia,
- wyjaśnienie, czym ona była,
- dwa jej następstwa dla sytuacji w Rzeczypospolitej w pierwszej poł. XVII w.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

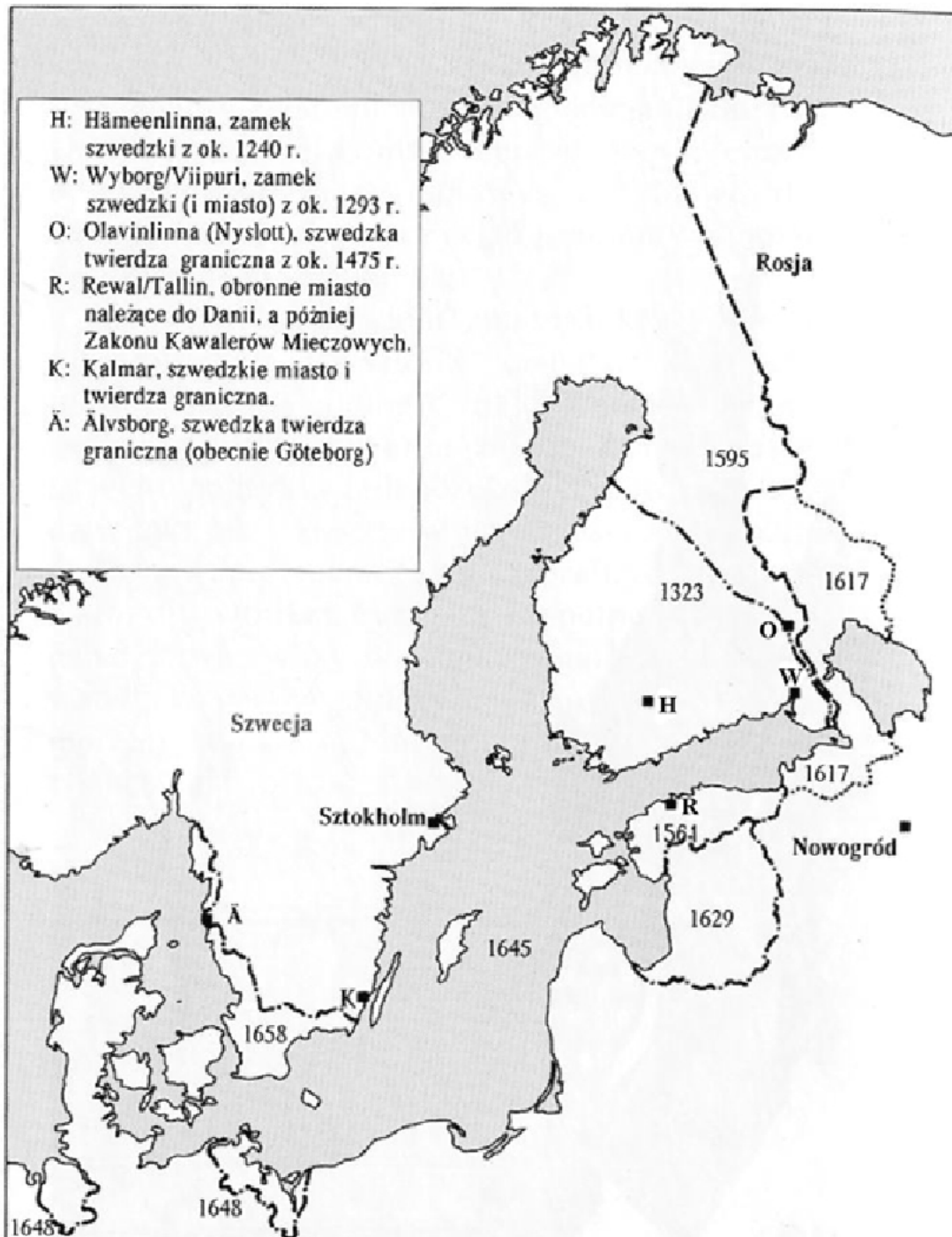
.....

.....

.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Poniższe mapy (A, B) przedstawiają stan posiadania (rozwój terytorialny) dwóch państw europejskich w basenie Morza Bałtyckiego. Zanalizuj treść zamieszczonych map i na podstawie uzyskanej wiedzy podaj nazwy tych państw, których stan posiadania (rozwój terytorialny) przedstawiają poniższe mapy.

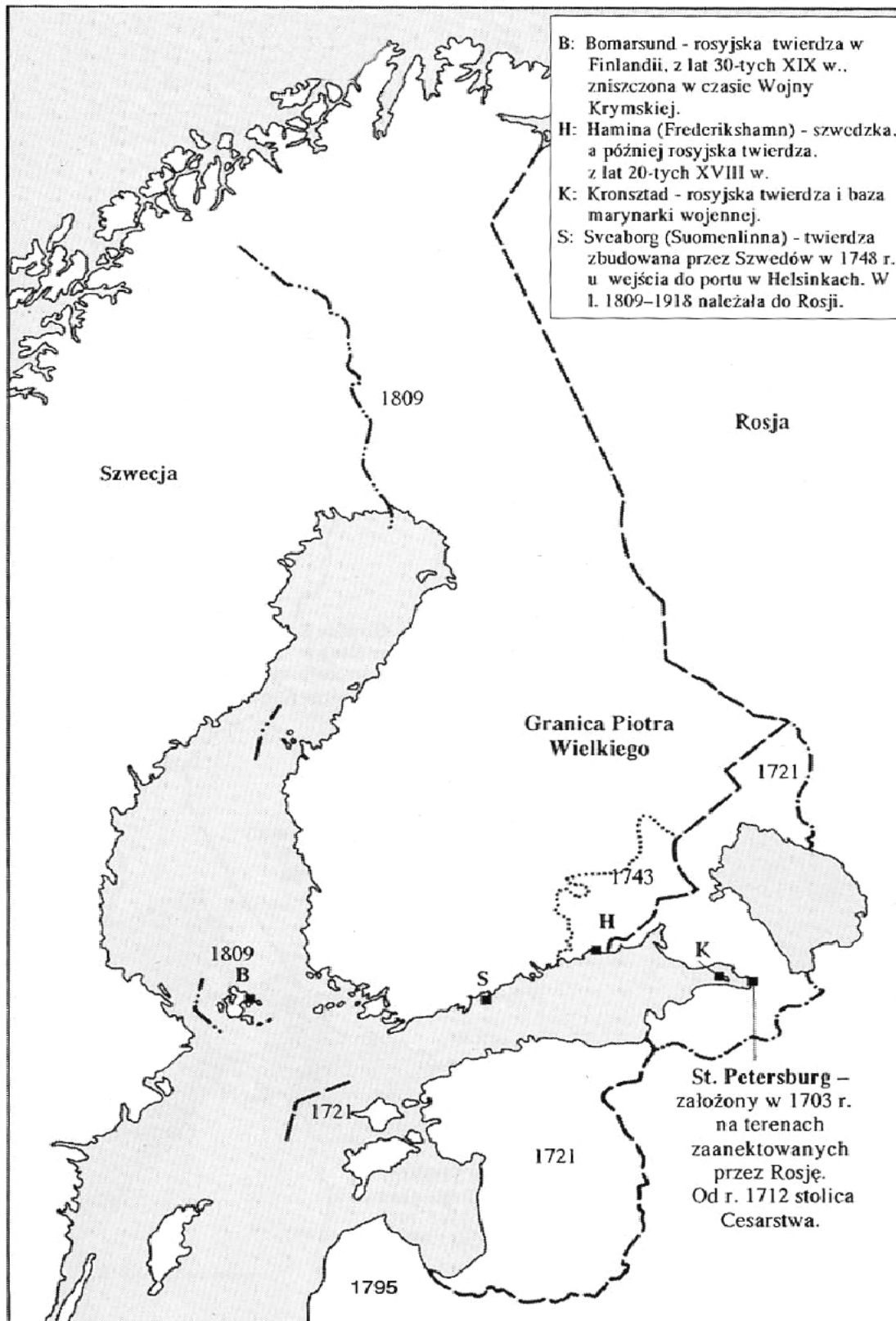
Mapa A

Źródło: M. Klinge, *Krótką historia Finlandii*, Helsinki 1997, s. 172

Mapa A przedstawia stan posiadania

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	16A	16B	17
	Maks. liczba pkt	1	2	4
	Uzyskana liczba pkt			

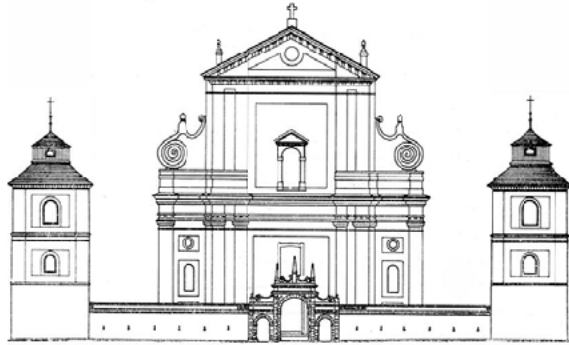
Mapa B

Źródło: M. Klinge, *op. cit.*, s. 173

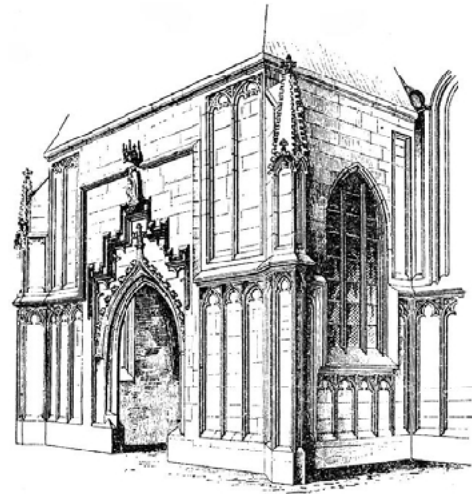
Mapa B przedstawia stan posiadania

Zadanie 19. (4 pkt)

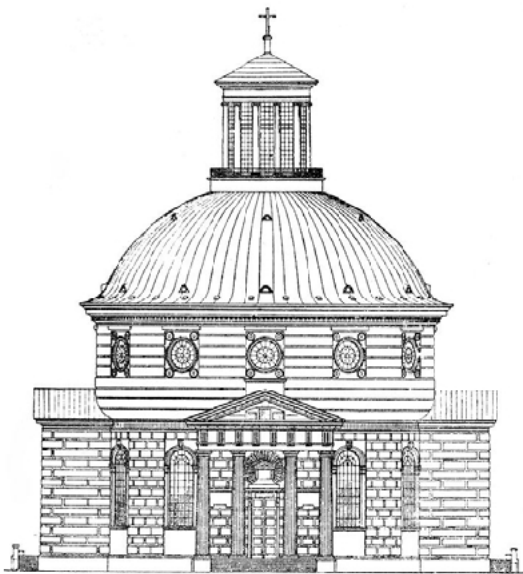
Przyporządkuj rysunkom właściwe podpisy, umieszczając odpowiednie liczby w wykropkowanych miejscach.

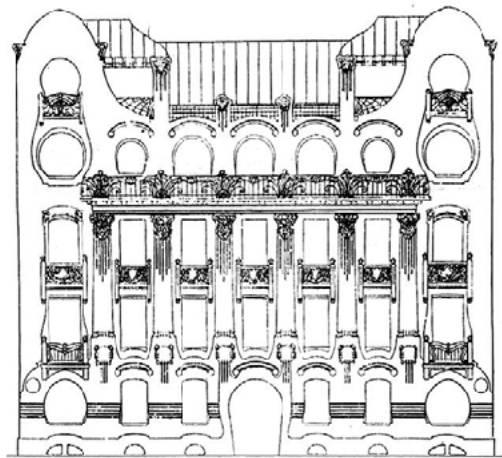
A.

B.

C.

D.

Źródło: A. Miłobędzki, *Zarys dziejów architektury w Polsce*, Warszawa 1968, s. 47, 67, 111, 227

1. budowla romańska
2. budowla gotycka
3. budowla barokowa
4. budowla klasycystyczna
5. budowla secesyjna

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	18	19
	Maks. liczba pkt	2	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 20. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń we Francji w latach 1789-1799 wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia pierwszego wpisz literę A, obok ostatniego – B.

Wydarzenia we Francji w latach 1789-1799	Odpowiedzi
1. Śmierć Dantona	
2. Likwidacja monarchii - ogłoszenie republiki	
3. Przewrót thermidoriański - obalenie Robespierre`a	
4. Śmierć Ludwika XVI	
5. Przekształcenie Stanów Generalnych w Zgromadzenie Narodowe	
6. Obalenie Dyktatoriatu - przewrót 18 brumaire`a	

Zadanie 21. (3 pkt)

Przeczytaj tekst i uzupełnij zdania A, B oraz wykonaj polecenia C i D.

[...] Tron polski elekcyjnym przez familyje mieć na zawsze chcemy i stanowimy. Doznane kłęski bezkrólewioów periodycznie rząd wywracających, powinność ubezpieczenia losu każdego mieszkańca ziemi polskiej i zamknięcia na zawsze drogi wpływów mocarstw zagranicznych, pamięć świetności i szczęścia ojczyzny naszej familyj ciągle panujących, potrzeba odwrócenia od ambicyi tronu obcych i możnych Polaków zwrócenia do jednomyślnego wolności narodowej pielęgnowania, wskazały roztropności naszej oddanie tronu polskiego prawem następstwa. Stanowimy przeto, iż po życiu jakiego nam dobroć Boska pozwoli, elektor dzisiejszy saski w Polsce królować będzie. Dynastyja przyszłych królów polskich zacznie się na osobie Fryderyka Augusta, dzisiejszego elektora saskiego, którego sukcesorom de lumbis (z lędźwi, tzn. rodzonym) z płci męskiej tron polski przeznaczamy. Najstarszy syn króla panującego po ojcu na tron następować ma. Gdyby zaś dzisiejszy elektor saski nie miał potomstwa płci męskiej, tedy mąż przez elektora za zgodą stanów zgromadzonych córce jego dobrany zaczynać ma linię następstwa płci męskiej do tronu polskiego. (Dlatego) Maryję Augustę Nepomucenę córkę elektora, za infantką polską deklarujemy, zachowując przy narodzie prawo, żadnej preskrypcyi (przedawnieniu) podpadać nie mogące, wybrania do tronu drugiego domu po wygaśnięciu pierwszego. [...]

A. Powyższy akt prawny pochodzi z roku

B. Podaj nazwę tego aktu prawnego

C. Odpowiedz, czy powyższy akt prawny wprowadzał w Polsce monarchię dziedziczną.

.....

D. Podaj, w jakich okolicznościach powyższy akt prawny przewidywał elekcję.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (4 pkt)

Połącz wymienione niżej postacie z nurtami ideologicznymi (lub kierunkami filozoficznymi). Uzupełnij tabelę, wpisując nazwisko w odpowiednie miejsce.

Adam Smith, August Comte, Fryderyk Nietzsche, Leon XIII,
Fryderyk Engels, Michał Bakunin, Zygmunt Freud

	Nurt ideologiczny lub kierunek filozoficzny	Postać
A.	Anarchizm	
B.	Marksizm	
C.	Pozytywizm	
D.	Liberalizm	

Zadanie 23. (1 pkt)

Przeczytaj poniższy fragment pracy angielskiego historyka Arnolda J. Toynbee'ego, a następnie sformułuj tezę, którą w tym fragmencie stawia Toynbee.

W ciągu ostatnich dwu stuleci dały o sobie znać dwie nowe dynamiczne siły społeczne: industrializm i demokracja, a jedną ze starych instytucji, z którymi siły te się zderzyły, było niewolnictwo. [...] W chwili gdy pod koniec XVIII w. nowe siły demokracji i industrializmu zaczęły przenikać z Wielkiej Brytanii do reszty świata zachodniego, niewolnictwo wciąż ograniczało się praktycznie do kolonialnych obrzeży, a nawet tam jego obszar się kurczył. Mężowie stanu, którzy sami byli właścicielami niewolników, jak Washington i Jefferson, nie tylko boleli nad tą instytucją, ale i kreślili dość optymistyczne perspektywy jej pokojowego rozwiązania [...]. Możliwość tę jednak przekreślił wybuch rewolucji przemysłowej w Wielkiej Brytanii, co ogromnie spotęgowało popyt na surowce, wytwarzane nakładem pracy niewolniczej na plantacjach. Tak więc wpływ rewolucji przemysłowej przedłużał życie anachronicznej i obumierającej instytucji [...].

Źródło: A. J. Toynbee, *Studium historii*, Warszawa 2000, s. 253-254

.....

.....

.....

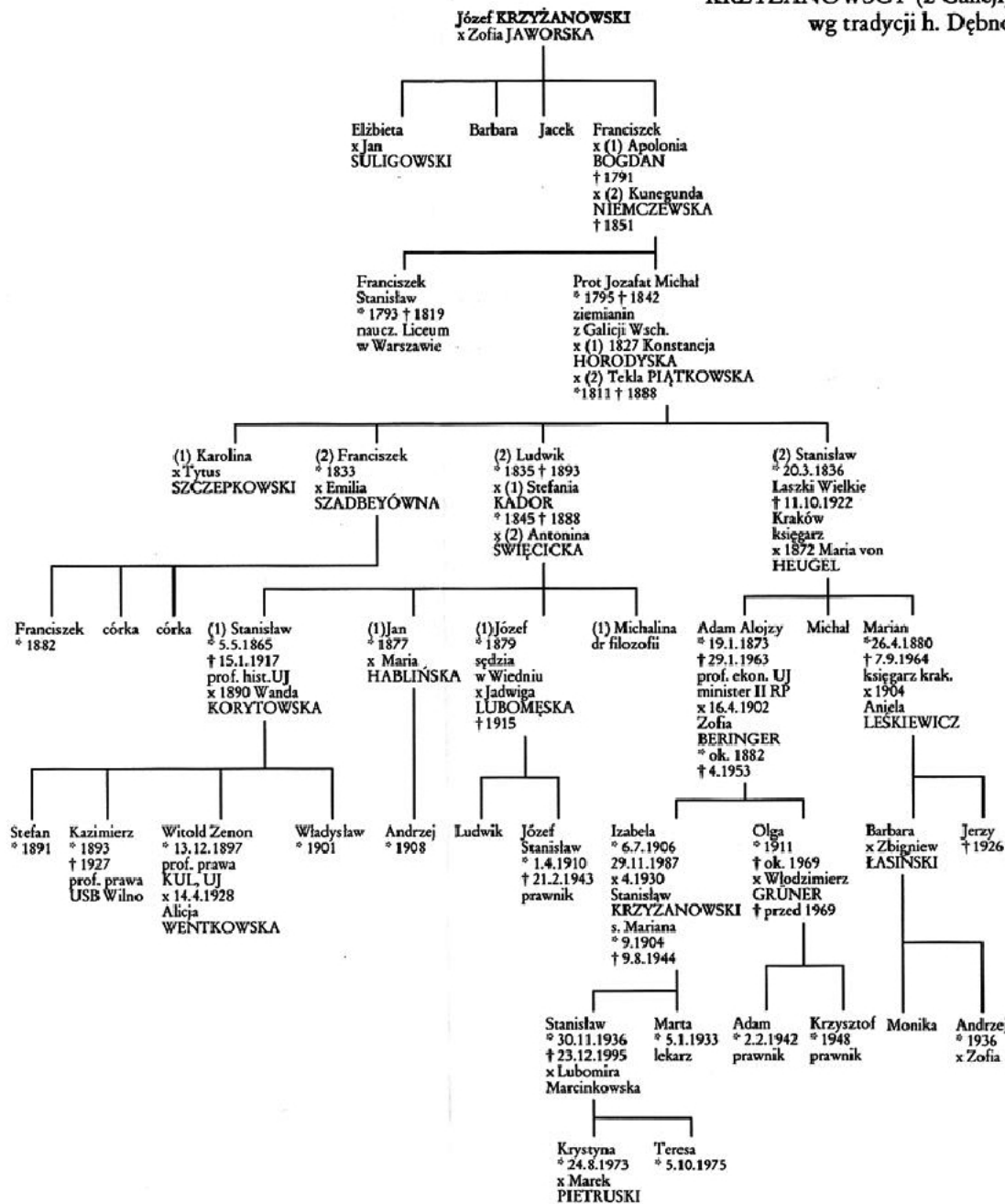
.....

Zadanie 24. (2 pkt)

Na podstawie informacji zawartych w tablicy genealogicznej szlacheckiej rodziny Krzyżanowskich herbu Dębno (potomkowie ziemianina Józefa Krzyżanowskiego) wykonaj polecenia A i B. Tablica genealogiczna znajduje się na następnym stronie.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	20	21AB	21C	21D	22	23
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1	4	1
	Uzyskana liczba pkt						

TABLICA XXIII
KRZYŻANOWSCY (z Galicji)
wg tradycji h. Dębno

Źródło: A. Sikorski, P. Mysłakowski, *Rodzina matki Chopina. Mity i rzeczywistość*, Warszawa 2000, tablica XXIII

A. Podaj jeden przykład obniżenia pozycji społecznej (deklasacji), która dokonała się w rodzinie Krzyżanowskich w połowie XIX w.

.....

.....

B. Odpowiedz, do której warstwy społecznej (grupy społecznej) przynależeli Krzyżanowscy urodzeni w drugiej połowie XIX w.

.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Wśród wymienionych odkryć geograficznych, podróży i wypraw badawczych wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia pierwszego wpisz literę A, obok ostatniego – B.

Wydarzenia - odkrycia, podróże i wyprawy badawcze	Odpowiedzi
1. Podróż z Europy do Chin (Marco Polo)	
2. Opłynięcie i odkrycie Przylądka Dobrej Nadziei (Bartolomeo Diaz)	
3. Odkrycie wschodnich wybrzeży Australii (James Cook)	
4. Pierwsze opłynięcie Ziemi (Ferdynand Magellan)	
5. Zdobycie bieguna południowego (Roald Amundsen)	
6. Odkrycie Ameryki – Bahamów, Kuby i Haiti (Krzysztof Kolumb)	

Zadanie 26. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe.

W tabeli w odpowiednich rubrykach dopisz obok podanej informacji prawda lub fałsz.

A. Ustawy norymberskie pozbawiały praw obywatelskich Żydów w Niemczech.	
B. Polowanie na czarownice – to określenie akcji podjętej w Stanach Zjednoczonych w okresie zimnej wojny przez senatora McCarthy'ego, polegającej na ujawnianiu komunistycznych powiązań czołowych osobistości życia publicznego.	
C. Dysydenci – to potoczny termin dla określenia grup opozycyjnych w krajach bloku komunistycznego.	

Zadanie 27. (2 pkt)

Przeczytaj fragment wspomnień Stefana Żeromskiego i uzupełnij zdanie A oraz wykonaj polecenie B.

Wkrótce ukazał się Radzymin ze zgliszczami w środku rynku jeszcze dymiącymi, z domami poprzewracanymi od pocisków i cmentarną pustką [...]. Z Radzymina posunęliśmy już żywiej do Wyszkowa. Zbliżając się do tego miasteczka, spostrzegliśmy most na Bugu w stanie oplakanego zniszczenia. Trzeba było przeprowić się za rzekę przez most kolejowy [...] gdy wreszcie dotarliśmy do środka miasta, objaśniono nas w wojskowej komendzie, iż generał Józef Haller bawi właśnie na probostwie. [...] (Na probostwie) zastaliśmy [...] generała Hallera i ambasadora francuskiego. Trafiliśmy właśnie na sam środek relacji kanonika o pobycie w jego domu w ciągu ubiegłego tygodnia „rządu polskiego” [...] złożonego z rodaków naszych – dra Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego i Feliksa Kohna.

S. Żeromski, *Na probostwie w Wyszkanie*, [w:] *Pisma polityczne*, Londyn 1988, s. 45-46

A. Tekst opisuje wydarzenia, które rozegrały się w roku

B. Wyjaśnij, o jakim „rządzie polskim” jest mowa w tym tekście.

.....
.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	24A	24B	25	26	27A	27B
	Maks. liczba pkt	1	1	2	3	1	1
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 28. (3 pkt)

Poniższe zdania odnoszą się do danych z tabeli. Rozstrzygnij, czy są to informacje prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli w odpowiednich rubrykach dopisz obok podanej informacji prawda lub fałsz.

Tabela. Struktura wielkościowa gospodarstw w Polsce w 1921 r.

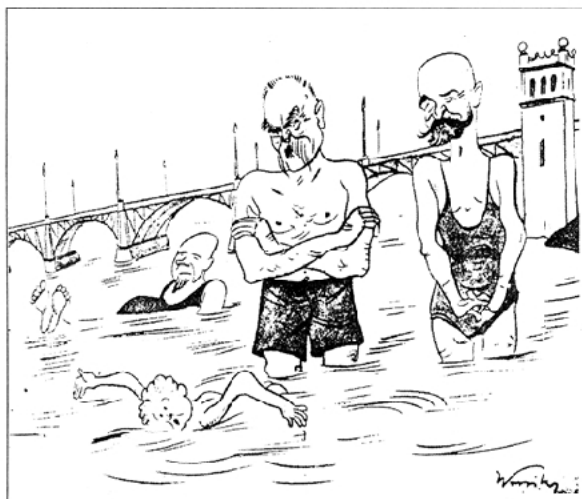
Grupa gospodarstw (w hektarach)	Liczba gospodarstw		Powierzchnia gospodarstw	
	w tys.	% ogółu	w tys. ha	% ogółu
ogółem →	3 490,7	100,0	37 926,0	100,0
do 2	1 013,4	29,0	1 060,7	2,8
2 – 5	1 138,5	32,6	4 248,3	11,2
5 – 10	861,1	24,7	6 562,6	17,3
10 – 20	360,0	10,3	5 201,7	13,7
20 – 50	87,6	2,5	2 611,1	6,9
powyżej 50	30,1	0,9	18 241,6	48,1

Źródło: Z. Landau, J. Tomaszewski, *Gospodarka Polski międzywojennej 1918-1939, t. I*, Warszawa 1967, s. 144

A. Gospodarstwa o powierzchni do 5 ha skupiały ponad połowę powierzchni gospodarstw w Polsce.	
B. Niecały 1% gospodarstw (tych największych) skupiał prawie połowę powierzchni gospodarstw w Polsce.	
C. Ponad $\frac{3}{4}$ gospodarstw w Polsce posiadało powierzchnię do 10 ha.	

Zadanie 29. (1 pkt)

Uzupełnij komentarz do poniższej satyry politycznej.

Be, be uczy się pływać.

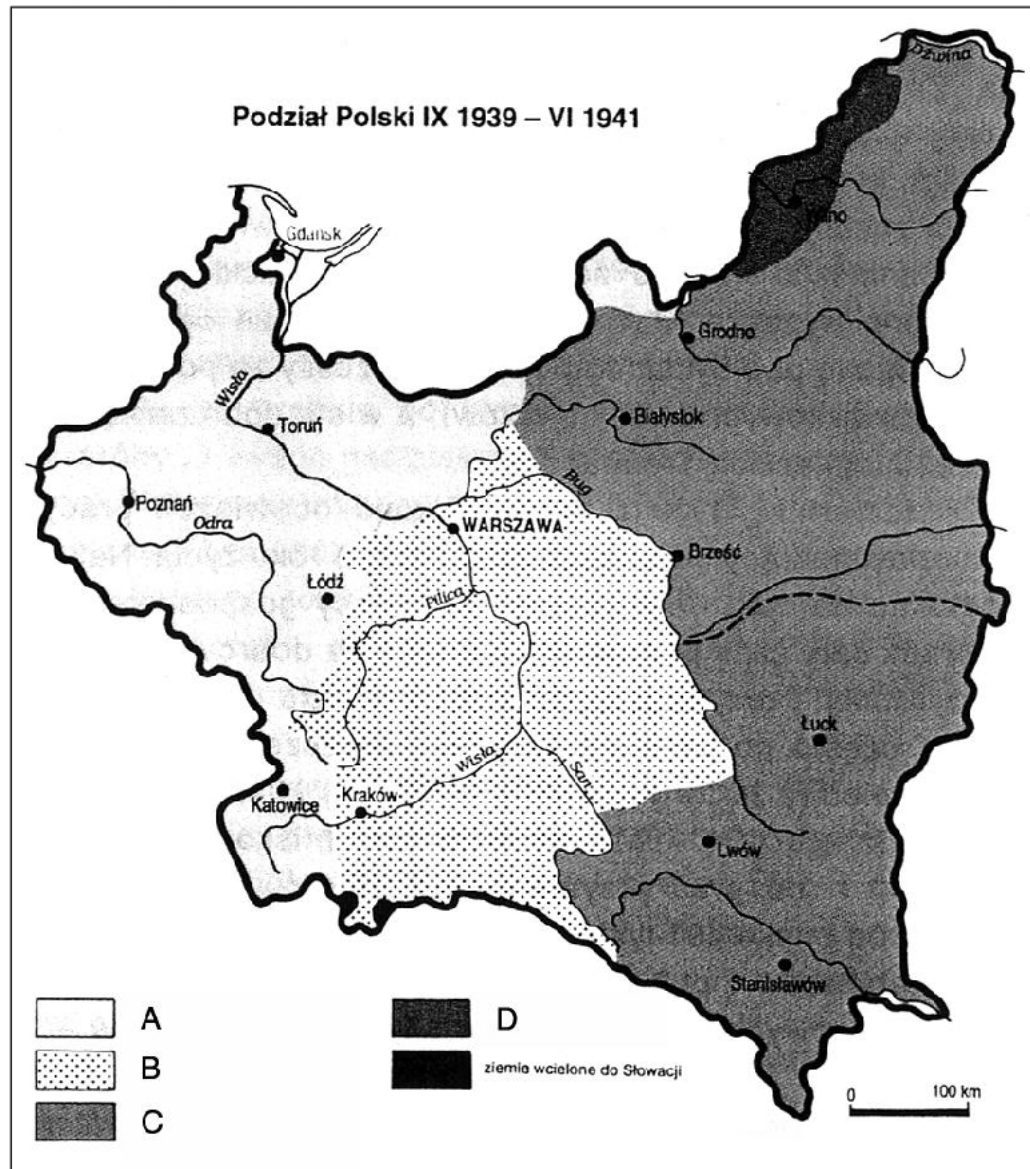
Źródło: A. Garlicki, J. Kochanowski, *Józef Piłsudski w karykaturze*, Warszawa 1991, s. 107 (rys. A. Wasilewskiego)

Satyra polityczna pochodzi z 1928 r. Postaci stojące to Józef Piłsudski i Walery Sławek. Umieszczony w tle most Poniatowski w Warszawie jest aluzją do przewrotu majowego (na tym moście w dniach przewrotu Piłsudski spotkał się z prezydentem Wojciechowskim). Pływające dziecko i podpis pod tym rysunkiem to aluzja do

.....

Zadanie 30. (4 pkt)

Poniżej zamieszczono mapę przedstawiającą podział ziem II Rzeczypospolitej w okresie od września 1939 do czerwca 1941 r.

Źródło: A. Paczkowski, *Pół wieku dziejów Polski 1939-1989*, Warszawa 2000, s. 36

Uzupełnij legendę (objaśnienia) do powyższej mapy:

A.

B.

C.

D. w okresie od X 1939 do VI 1940

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	28	29	30
	Maks. liczba pkt	3	1	4
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 31. (3 pkt)

Poniższe zdania odnoszą się do danych z tabeli. Rozstrzygnij, czy są to informacje prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli w odpowiednich rubrykach dopisz obok podanej informacji prawda lub fałsz.

Tabela. Szacunek salda i składników migracji zewnętrznych ludności ziem polskich w latach 1870-1958 (w tys. osób)

Okres	Saldo migracji zewnętrznych	Składniki przyrostu lub ubytku wędrownego ludności				
		emigracja	reemigracja	wychodźstwo wojenne	repatriacja do Polski	repatriacja z Polski (w tym wysiedlenia)
1870-1913	- 3635	5135	1500	.	.	.
1914-1918	- 3663	.	.	3663	.	.
1919-1930	+ 467	1646	778	.	1965	630
1931-1939	- 200	510	410	.	.	100
1940-1944	- 4500	.	.	4500	.	.
1945-1950	+ 3050	.	140	.	3660	750
1951-1958	- 100	.	2	.	223	325

na podstawie: J. Michalewicz, *Elementy demografii historycznej*, Warszawa 1979, s. 269

A. Największa repatriacja z Polski nastąpiła po zakończeniu II wojny światowej.	
B. Zjawisko reemigracji w dobie obu wojen światowych nie zostało statystycznie stwierdzone.	
C. Na najwyższe dodatnie saldo migracji zewnętrznych złożyła się duża liczebnie grupa osób emigrujących i repatriowanych z Polski.	

Zadanie 32. (2 pkt)

Przyjrzyj się poniższej mapie i wykonaj polecenia A i B.

A. Podkreśl właściwą odpowiedź.

Mapa przedstawia terytorium podległe III Rzeszy i jej europejskim sojusznikom:

1. w maju 1940 r.
2. w czerwcu 1941 r.
3. w lutym 1943 r.
4. w czerwcu 1944 r.

B. Uzasadnij swoją odpowiedź, podając jeden argument.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	31	32A	32B
	Maks. liczba pkt	3	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 33. (4 pkt)

Poniżej zamieszczono plakat propagandowy z 1953 r.

Wyjaśnij treść tego przekazu propagandowego, uwzględniając wszystkie jego elementy.
Odpowiedz, w kogo był on wymierzony.

Plakat propagandowy Stanisława Ibisa-Gratkowskiego, 1953

Źródło: *Karta*, nr 38, 2003, s. 104

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 34. (5 pkt)

Przeczytaj fragmenty polskich pieśni pochodzących z XX stulecia, a następnie przy kolejnych zdaniach (A, B, C, D, E) podaj właściwy numer tekstu.

Tekst 1.

*Czy widzisz te gruzy na szczycie?
Tam wróg twój się ukrył jak szczur.
Musicie, musicie, musicie
Za kark go wziąć i strącić z chmur. [...]*

*Ta ziemia do Polski należy,
Choć Polska daleko jest stąd,
Bo wolność krzyżami się mierzy,
Historia ten jeden ma błąd. [...]*

Tekst 2.

*Każdy chłopaczek chce być ranny ...
Sanitariuszki – morowe panny,
I gdy cię trafi kula jaka,
Poprosisz pannę – da ci buziaka, hej! [...]*

*Z tyłu za linią dekowniki,
Intendentura, różne umrunki,
Gotują zupę, czarną kawę –
I tym sposobem walczą za sprawę, hej! [...]*

Tekst 3.

*Sto bloków wyrosło nad Wisłą
I tysiąc dróg do nich na wprost.
Piosenka murarska wyrosła na przyszłość
I łączy dwa brzegi jak most. [...]*

*I nie ma przyszłości już innej,
Ta pokój i dobro nam śle.
Gdy będziesz na hucie ze swoją dziewczyną,
To, słysząc piosenkę, wiedz, że: [...]*

Tekst 4.

*Mówili, żeśmy stumanieni,
Nie wierząc w to, że chceć to móc,
Lecz trwaliśmy osamotnieni,
A z nami był nasz drogi wódz. [...]*

*Nie chcemy od was dziś uznania,
Ni waszych łez, ni waszych słów,
Skończyły się dni kolatania
Do pustych serc, do ciemnych głów. [...]*

Tekst 5.

*Żółty, wiślany piach,
Wioski słomiany dach
Płyń, płyń Oka,
Jak Wisła szeroka,
Jak Wisła głęboka. [...]*

*Piękny jest Wisły brzeg.
Piękny jest Oki bieg.
Jak szarża ułańska
Do Wisły, do Gdańska
Pójdziemy, dojdziemy.*

Źródło: *Śpiewnik na całe życie, 606 piosenek na różne okazje*, Wrocław 2000, s. 33, 146, 177, 180, 196

- A. O czynie legionowym mówi tekst oznaczony
- B. Z pieśni okresu socrealizmu pochodzi tekst oznaczony
- C. Z tradycji bojowej Drugiego Korpusu Polskiego (pod dowództwem gen. W. Andersa) wywodzi się tekst oznaczony
- D. Z tradycji dywizji kościuszkowskiej (w ZSRR) wywodzi się tekst oznaczony
- E. Z pieśni powstańczej Warszawy (1944) pochodzi tekst oznaczony

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	34
	Maks. liczba pkt	5
	Uzyskana liczba pkt	

BRUDNOPIS